

A jogalkotás felelőssége

Az energiapiacok mérsékelten sikeres nyitása mögött meghúzódo okokról az érintett piaci szereplők sok tekintetben eltérően vélekednek, ahogy ez az elmúlt időszak sajtóban megjelent cikkeiből, véleményeiből is kiderül.

Az energiapiacok megnyitását pártolók sokszor szembesülnek azzal a kritikával, hogy nincsenek tekintettel az energiatermékek sajátos jellemzőire, és a verseny bevezetésével egy sokkal fontosabb szempontot, az ellátás biztonságát sodorják veszélybe. A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) és más versenyt pártoló szereplők határozott álláspontja, hogy a felelősen átgondolt, versenysemleges, következetesen megalkotott jogszabályi keretek között a kereslet-kínálat törvényszerűségei ezeken a piacokon is ugyanúgy működnek, mint egyéb termékek esetén, anélkül, hogy az ellátás biztonsága sérelmet szenvedne. A jogalkotónak ezért hatványozott a felelőssége abban, hogy piacbarát, átlátható és jogbiztonságot teremtő szabályozás teremtsen meg a piacnyitás kereteit az energiapiacokon is.

Nyilvánvalóan a jogalkotónak számtalan tényezőt és elvárást kell figyelembe vennie munkája során, ezért nem várható el tőle, hogy a figyelme minden részletre kiterjedjen. Ezt a feladatot az egyes részterületekre szakosodott közigazgatási szervek hivatottak ellátni, amelyek igyekeznek szaktudásukkal segíteni a jogalkotás folyamatát. Már amennyiben a jogalkotó kíváncsi a véleményükre.

A versenytörvény alapján elvben a GVH is kötelezően részese a jogalkotási folyamatnak, amennyiben a tervezett intézkedés vagy jogszabály korlátozza a versenyt, kizárólagossági jogokat biztosít, továbbá az árakra vagy az értékesítési feltételekre vonatkozó előírásokat tartalmaz. Sajnálatos módon a GVH nem minden esetben tud élni véleményezési jogával, mivel csak utólag - sokszor nem is hivatalos úton - értesül egyes jogszabályok megszületéséről.

Ez történt a közelmúltban, a földgázközüzemi nagykereskedelmi engedélyesnél felmerült veszteség megtérítése tárgyában megalkotott rendelet esetében is, amelynek visszaszámítására a Gázár Érdekegyeztető Országos Fórum hívta fel a GVH figyelmét. A rendelet meghatározza az E.ON számára fizetendő kompenzáció mértékét, valamint azoknak a fogyasztóknak a körét, akik kötelesek ezt megfizetni, bizonyos fogyasztókat pedig látszólag objektív indokok nélkül mentesít e kötelezettség alól. A kompenzáció szükségessége abból ered, hogy a hatóságilag megállapított végfelhasználói árak nem érték el a közüzemi nagykereskedő beszerzési árakat, ezért a veszteséget könyvelt el. Az alacsony hatósági ár előnyeit lényegében a lakossági gázfogyasztók élvezték, a rendelet értelmében viszont a kompenzációt azok a fogyasztók - ipari fogyasztók, távhőszolgáltatók - is megfizetik, akik éveken korábban szakítottak a hatósági áras közüzemi rendszerrel, és saját üzleti kockázataikra léptek a szabadpiacra.

További probléma a rendelettel, hogy objektív indokok nélkül különbözteti meg a fizetésre kötelezett és az ez alól mentesített fogyasztókat, és lényegében bünteti a fogyasztók egy csoportját egy olyan tényező miatt, amellyel szabadpiacra lépésük időpontjában - mint kockázati elem - nem számolhattak. A rendelet megkülönböztető rendelkezései egyrészt az egyes fogyasztói csoportok szintjén sértik a versenysemlegesség követelményét, másrészt nemzetgazdasági szinten rontják a magyarországi vállalkozások versenyképességét a többi tagállam vállalkozásaival szemben, hiszen olyan hozzájárulást kell megfizetniük, amely nem az ő érdekkörükben merült fel.

Talán a rendelettel kapcsolatos átláthatósági, jogbiztonsági és versenysemlegességi aggályok megelőzhetőek lettek volna, ha a jogalkotó időben kikéri az érintett közigazgatási szervek véleményét. Ha a megelőzésre már nincs is mód, az aggályok utólagos elosztatását még megteheti a jogalkotó, amely lehetőségre a GVH által írt versenypártoló levél mindenesetre felhívta a figyelmet. A hátrányosan érintett piaci szereplők felháborodása a rendelet kapcsán érthető: az ebédet nem ők főzték, nem ők ették meg, mégis ők kapják a számlát.

A szerző a GVH vizsgálója

Polony Gergely

(Világgazdaság, 2009. szeptember 3., csütörtök, 16. oldal)